

Karbwaw

OPISYAL NA MAGASIN NG PHILIPPINE CARABAO CENTER
Science City of Muñoz, Nueva Ecija

ISSN 2507-8933

01

9 772507 893003

TOMO 3 , BILANG 1 | 2018

Mga muhon sa
PAG-UNLAD

Department of Agriculture
PHILIPPINE CARABAO CENTER
CERTIFIED: ISO 9001 | ISO 14001 | OHSAS 18001

Karbaw

OPISYAL NA MAGASIN NG PHILIPPINE CARABAO CENTER

PATNUGUTAN

TOMO 3, BILANG 1
| 2018

Patnugot ERIC P. PALACPAC

Tagapamahalang Patnugot ROWENA G. BUMANLAG

Tagapamahala ng Isyung Ito MERVALYN P. TOMAS

Disenyo/Layout KHRIZIE EVERT MARCELO-PADRE

Manunulat MA. CECILIA C. IRANG, CHRISSALYN L. MARCELO,
KHRIZIE EVERT M. PADRE, MERVALYN O. TOMAS

Tagapamahala sa Sirkulasyon CHRISSALYN L. MARCELO

Kasangguni ANSELMO S. ROQUE

Tagapayo ARNEL N. DEL BARRIO

Ang Karbaw ay isang magasin na inilalathala ng Knowledge Management Division (KMD) ng Philippine Carabao Center (PCC), isang ahensiya sa ilalim ng Kagawaran ng Agrikultura, apat na beses sa isang taon. Layon ng Karbaw magasin na iparating sa mga mambabasa nito ang iba't ibang kwento ukol sa mga tao, pangyayari, at iba pa na may kinalaman sa umiingat at lumalagong industriya ng kalabaw sa bansa.

Ang reproduksiyon ng alin mang artikulo mula sa pahayagang ito ay hinihimok nang may wastong pagkilala sa may akda o sa Karbaw magasin. Gayundin, tinatanggap ng patnugutan ang anumang komento at suhestiyon tungkol sa mga nailimbag na artikulo. Ipadala ang inyong mga kuru-kuro sa ilivestockbiotech@gmail.com.

NATIONAL HEADQUARTERS AND GENE POOL Science City of Muñoz, Nueva Ecija, Philippines 3120 • Fax: +63 44 456-0730 • Tel. No: +63 44 456-0731 to 34 • URL: <http://www.pcc.gov.ph> • E-mail: pcc-oad@mozcom.com
MANILA LIAISON OFFICE 5th Floor DCIEC Building, NIA Complex, EDSA, Quezon City, Philippines • Fax: +63 02 926-7707 • +63 02 921-3863 • E-mail: pcc-mlo@mozcom.com
REGIONAL CENTERS: PCC at MMSU 09279655724, pccmmsu@gmail.com • **PCC at CSU** 09167528507, pccpiat07@yahoo.com • **PCC at DMMMSU** 09283556029, pccdmmsu95@yahoo.com • **PCC at CLSU** +63 44 456-5238, pccclsu@yahoo.com • **PCC at UPLB** +63 49 536-2729, pccuplb@gmail.com • **PCC at VSU** +63 53 335-2648, pccvsu@gmail.com • **PCC at WVSU** +63 33 320-2445, pccwvsu@yahoo.com • **PCC at LCSF** +63 34 735-0121, pcclcsf@yahoo.com • **PCC at USF** +63 38 518-5598, pccusf.ubay@yahoo.com • **PCC at MLPC** 09189194473, pcc-mipcc09@yahoo.com • **PCC at CMU** 09391339815, pccmusuan@yahoo.com • **PCC at USM** 09193970872, usm_pcc@yahoo.com

MGA NILALAMAN

3

Mga kwento ng tagumpay ng kooperatiba
Basta't sama-sama, nagiging maganda ang bunga

12

Dalawang haligi ng kooperatiba sa pagkakalabawan mula pa noon

14

Mga Muhon ng PCC sa nilakarang 25 taon

16

Kwento at Kwenta ng isang nagkakalabawan

19

Alam n'yo ba?

Paliwanag sa pabalat

Ang pabalat ay sumisimbolo ng pagbabalik-tanaw at pagkilala sa mga muhon (milestone) ng pag-unlad sa pagkakalabawan. Matatandaang ipinagdiwang ng PCC ang ika 25 anibersayo nito noong nakaraang Marso 27. Ang anumang tagumpay na tinatamasa ngayon ng maraming magsasaka sa larangan ng pagkakalabaw ay bunga ng mga muhon na ito sa nakaraang 25 taon na iniambag ng mga kabalikat sa pagsusulong ng industriya ng kalabaw sa bansa.

Mga kwento ng tagumpay ng kooperatiba

Basta't sama-sama, nagiging maganda ang bunga

NI KHRIZIE EVERT PADRE

Nagbago na ang gampaning papel ng kalabaw sa buhay ng mga magsasaka.

Saksi ang Philippine Carabao Center (PCC), na itinatag 25 taon na ang nakalilipas, na mula sa pagiging simpleng kaagapay sa mga gawain sa bukid, ang kalabaw ay nagbubunsod ngayon ng maraming magagandang pangyayari sa buhay at kabuhayan ng mga magsasaka, mga pamilya, pamayanan at iba pa.

Nagkaroon ng kaganapan ang mga pag-unlad na ito sa pamamagitan ng pinaangat na lahi ng katutubong kalabaw sa tulong ng "Carabao Development Program" (CDP) na ngayo'y nagbibigay hindi lamang ng lakas-kalabaw kundi maging ng gatas, karne, at iba't iba pang produkto.

Patotoo ang maraming kooperatiba na sumubok sa mga kabuhayang salig sa kalabaw sa mga dumaraming kwento ng tagumpay sa industriya ng pagkakalabawan.

Eastern Primary Multi-Purpose Cooperative

Itinanghal ng PCC bilang "Best Dairy Cooperative" ang Eastern Primary Multi-Purpose Cooperative (EPMPC) ng Brgy. Sibut, San Jose City, Nueva Ecija noong 2013, 2015, at 2017.

Patunay ang parangal na ito sa hindi matatawarang kahusayan ng EPMPC sa pagkakalabawan sa

dakong ito ng Nueva Ecija.

Si Marcelino Mislang, o Ka Marcing, ang noo'y tagapangulo ng koop. Palibhasa'y nagpakita ng nag-iibayong sigla, ang koop ay nabiyayaan ng mga gatasang kalabaw sa ilalim ng mga itinakdang kundisyones.

Ayon Kay Ka Marcing, malaking biyaya ang idinulot nang maipagkaloob sa kanya ang isang 16 na buwang *Murrah buffalo*. Hindi nagtagal nanganak ito at nagsimulang gumatas ng apat na litro sa isang araw na pagkaraan naman ng apat na buwan ay umabot na sa 10 litro. Naging katumbas nito'y Php8,400 na (buwanang) kita, 'di hamak na mas mainam kaysa sa pagsisibuyasan.

Ang kanyang magandang ani ay nagtuluy-tuloy hanggang sa kilalanin ang pinakamagaling niyang maggatas na kalabaw noong 2012 na "Best Dairy Buffalo Cow (Senior Category)" na nakapagtala ng 2,714.80 kilogramo ng gatas sa edad na mahigit 13 taon.

Nguni't hindi lahat ng miyembro ay katulad niya ang naging karanasan. Ang ibang napahiraman ng kalabaw ay "nangasilat bunga ng iba't ibang pansariling dahilan." Ipinaubaya nila sa ibang miyembro ang pag-aalaga nito habang ang

ibang miyembro na nagtiyaga tulad ni Ka Marcing ang siyang umani ng magandang resulta sa paggagatas.

Kasabay ng pagdami ng ani ng gatas ay ang pakikilahok ng koop sa *milk feeding program* sa pangunguna ng National Dairy Authority (NDA) at pakikipagtulungan sa Nueva Ecija Provincial Government at lokal na pamahalaan ng siyudad ng San Jose para sa mga *malnourished* na mga bata.

Naging pangunahing *supplier* ang EPMPC ng gatas ng kalabaw sa San Jose City simula 2004 hanggang sa kasalukuyan. Lahat halos ng ani nilang gatas ay pinoproseso bilang *choco milk* at *lacto juice* na siyang ipinapainom sa mga *malnourished* na bata sa mga pampublikong paaralan sa lungsod.

Taong 2006 nang magsimula silang magproseso ng iba pang mga produkto tulad ng kesong puti, *pastillas de leche* at *lechetin* sa ilalim ng pangalang "San Jose Caramilk".

Nagtapos ang proyekto ng EPMPC at NDA noong 2007. Sa tulong ng San Jose City LGU, nagtuloy ang *milk feeding program*, na tinawag na "Alay sa Bata"

SUNDAN SA **SUSUNOD NA PAHINA**

Mga kwento ng tagumpay...

MULA SA PAHINA 3

sa mga lugar na may mataas na resulta ng malnutrisyon mula 2007 hanggang 2009. Ito ay nagbigay ng magandang kita sa koop.

Gayunpaman, hindi maiiwasan ang pagkakaroon muli ng problema ng koop pagdating sa pagsasapamilihan ng gatas. Dahil sa pag-angat ng produksyon ng gatas at kawalan ng mapagdadalhan nito ay huminto ang koop sa pagkulekta ng gatas sa mga miyembro. Ito ang nagsilbing malaking hamon sa panunungkulan ni Melchor Correa bilang *Chairman* noong taong 2012.

Mula sa orihinal na 25 miyembro ay naging 13 na lamang ang mga kasapi. Marami ang umalis at inilipat sa ibang kasapi ang pag-aalaga ng kanilang gatasang kalabaw.

“Yung pagbawi sa tiwala ng mga miyembro ay matagal na proseso. Kaya ang una ko munang ginawa ay pasiglahin muli ang samahan at hanapin ang mga mamimili ng gatas,” ani *Chairman* Melchor.

“Salamat sa Diyos, dahil hindi kami nabigo. May nakilala kaming *buyer* sa Dairycon na taga-Alcala sa Cagayan,” ani *Chairman* Melchor.

Ang DairyCon o Dairy Confederation of the Philippines ay isang pederasyon ng mga kooperatibang maggagatas sa Pilipinas. Taunan itong nagsasagawa ng mga kumperensya na ang layunin ay pagsama-samahin ang mga negosyante, mga magsasaka at iba pang mga samahan upang talakayin ang mga napapanahong isyu patungkol sa industriya ng gatas.

“Nang makatagpo ng *buyer*, nagsimulang bumalik ang sigla ng mga miyembro sa pag-aalaga ng kalabaw dahil nasisiguro na nilang magiging pera ang gatas na nakokolekta nila,” dagdag pa niya.

Simula noon ay naging aktibong katuwang ang koop sa *carabao-based enterprise development* at pagsusulong sa pag-inom ng mga bata ng gatas ng kalabaw. Sa tulong ng *provincial office* ng Department

PROFILE

EASTERN PRIMARY MULTI- PURPOSE COOPERATIVE

Brgy. Sibut, San Jose
City, Nueva Ecija

Taon ng pagkakatag: Sept. 29, 1992

Bilang ng mga unang miyembro: 25

Mga pangunahing serbisyo at pasilidad:

- Pagpoproseso at pagbebenta ng mga produktong gawa sa gatas ng kalabaw, Pagpapahiram ng puhunang pinasyal at pang-agrikultura

Taon nang magsimulang maging kabalikat ng PCC: 2000

Mga tinanggap na pagkilala: *Best Dairy Cooperative* (2013, 2015 at 2017)

“Kung noon ay hirap kami sa kung saan dadalhin ang aming mga gatas, ngayon ay nagkukulang pa at kailangan nang hatiin ang mga gatas sa aming mga regular na mamimili.”

-Melchor Correa
Chairman, EPMPC

Eastern Primary Multi-Purpose Cooperative

of Trade and Industry (DTI), Department of Agrarian Reform (DAR), Small and Medium Enterprise Council (SMEDC), LGU-SJC at PCC, madalas nang lumalahok sa iba't ibang *trade fairs* at *exhibits* ang kooperatiba upang maipakilala ang kanilang produkto.

“Kung noon ay hirap kami sa kung saan dadalhin ang aming mga gatas ngayon ay nagkukulang pa at kailangan nang hati-hatiin ang mga gatas sa aming mga regular na mamimili,” sabi ni *Chairman*.

Mula sa 25 kalabaw, umaabot na sa mahigit 450 na kalabaw ang nakatala sa koop na nasa pangangalaga ng 61 nitong miyembro.

Nakapagtala naman ito ng 145,099.45 litrong gatas mula sa 91 gatasang kalabaw noong nakaraang taon.

Ang EPMPC ay itinuturing na isa sa mga kooperatibang may pinakamaraming aning gatas na naibebenta sa ngayon. Dahil sa patuloy na pagsisikap at pagkakaisa ng samahan ay patuloy din ang katagumpayang kanila na ngayong inaani.

General Trias Dairy Raisers Multi-Purpose Cooperative

“Ang diwa ng bayanihan ng samahan ang naging susi ng tagumpay ng aming kooperatiba”.

Ito ang naging pahayag ni Alonzo Reyes, unang tagapangulo ng General Trias Dairy Raisers Multi-Purpose Cooperative (GTDRMPC).

“Dahil sa sama-samang pagtutulungan at pagkakapit-bisig ng mga miyembro sa panahong kami ay hirap sa pagsisimula ang siyang naging daan upang matamasa namin ang ginhawa na mayroon kami ngayon,” dagdag niya.

Si Nerissa P. Marquez, kasalukuyang *City Agriculturist* ng Gen. Trias ay isa sa mga nanguna sa pagsisimula ng programa ukol sa pagkabalabaw sa ilalim ng pamumuno ni Mayor Luis A. Ferrer noon.

“Nakita ko kung gaano na

PROFILE

**GENERAL TRIAS
DAIRY RAISERS
MULTI-PURPOSE
COOPERATIVE**

Brgy. Santiago,
General Trias, Cavite
City

Taon ng pagkakatatag: August 10, 2005

Bilang ng mga unang miyembro: 44

Mga pangunahing serbisyo at pasilidad:

- Pagpoproseso at pagbebenta ng mga produktong gawa sa gatas ng kalabaw,
- Pagpapahiram ng puhunang pinasyal

Taon nang magsimulang maging kabalikat ng PCC: 2005

Mga tinanggap na pagkilala: *Best Dairy Cooperative* (2011 at 2012)

Kabuuang kita: Php19,905,962.00 (2017)

General Trias Dairy Raisers Multi-Purpose Cooperative

lang ang dedikasyon ng mga magsasakang kasapi sa koop. Hindi mahalaga kung paanong naging napakahirap ng panimula. Ang importante ay nagtutulungan kaming lahat. Kung ano ‘yong meron kami ay pinagkakasya namin. Higit ko silang hinangaan dahil binago nila ‘yong kanilang pananaw dati na hindi kayang mabuo ang kanilang

samahan nguni’t heto na sila ngayon matatag at kumikita”, ani Marquez.

Ayon kay Samuel Potante, kasalukuyang *Chairman*, 10 maggagatas na miyembro lamang ang kinokolektahan nila noon at ngayo’y nasa 55 na maggagatas na ang kanilang kinukuhanan.

SUNDAN SA **SUSUNOD NA PAHINA**

Nerissa P. Marquez
City Agriculturist, Gen. Trias City

“ Nakita ko kung gaano na lang ang dedikasyon ng mga magsasakang kasapi sa koop. Hindi mahalaga sa kanila kung anuman ang biyaya na maaari nilang makuha mula sa programang ito. Ang importante ay nagtutulongan kaming lahat. Kung ano ‘yong meron kami ay pinagkakasya namin. Kung paano napabuti ang samahan namin ay dahil na rin sa mga pangaral ko na tinatanggap nila. Nagsilbing inspirasyon ito sa kanila at mas higit ko silang hinangaan dahil binago nila ‘yong kanilang pananaw na hindi dati mabubuo ang kanilang samahan nguni’t heto na ngayon ang GTDRMPC, matatag at kumikita. ”

Sa tulong ng *local government unit* (LGU) ng General Trias, ang GTDRMPC ay nagkaroon ng sarili nitong mga pasilidad sa pagproseso ng gatas. Ito ang kauna-unahan at bukod tanging *processing center* sa probinsya ng Cavite na naging posible dahil sa magandang ugnayan at pakikipagtulungan ng LGU, GTDRMPC, Korea International Cooperation Agency (KOICA) at ng PCC. Ang milyun-milyong pisong proyektong ito ay may kakayahang magproseso ng 500 litrong gatas.

“Sa kasalukuyan, maraming paraan ng pagsasapamilihan ang

isinasagawa ng koop tulad ng direktang pagbebenta ng produkto sa aming *product outlet*, paggawa ng produkto para sa aming mga *kapartner* na tindahan tulad ng Mr. Moo Milk Planet Co. na may walong sangay sa iba’t ibang lugar, YG Green to Gold Corp. sa Cavite, mga *distributor* na pribadong indibidwal, at pagbebenta ng produkto sa *city hall* ng Gen. Trias na kung saan ang Genti’s Best ay itinampok bilang *One Town, One Product (OTOP)* ng siyudad”, ani *Chairman Potante*.

Hindi maikakaila na ang GTDRMPC ngayon ay isang

magandang halimbawa na ang magandang kooperasyon sa pagitan ng mga ahensya tulad ng PCC, KOICA, LGU-Gen.Trias, at DA-RFU IV ay magbubunga ng maganda at maraming kapakinabangan para sa mga miyembro nito.

Catalanacan Multi-Purpose Cooperative

Dalawampu’t-walong taon na ang nakalilipas, ang Catalanacan Multi-Purpose Cooperative (CAMPC) ay isa lamang payak at maliit na kooperatibang nagpapahiram ng *agricultural loans* sa kanilang mga kasapi. Ngayon, dahil sa ibayong pagsisikap at sakripisyo ng mga pinuno at miyembro nito ay isa na itong matagumpay na kooperatiba.

Si *Chairman De Gracia* ang nagsilbing pinuno ng koop noong 1999. Ayon sa kanya ay nakaranas ng hirap sa pag-aalaga ang halos lahat ng miyembro na nabiyayaan ng kalabaw sa pagsisimula ng mga ito.

Dumaan man sa matinding hamon sa pag-aalaga ng mga gatasang *buffalo* ay hindi naman ito naging dahilan upang tuluyang panghinaan ng loob ang mga kasapi ng koop hanggang dumating ang taong 2002 kung saan nakaranas na ang mga miyembro na makakulekta ng gatas mula sa mga alagang *buffalo*. Ang pagsasapamilihan ng nakulektang gatas ang sumunod nilang naging pagsubok.

“Naging malaking hamon din sa samahan ang pagbebenta ng mga ani naming gatas dahil sa wala kaming mapagbentahan kundi sa kumunidad lamang na kung saan ay nagkaroon ng kumpetisyon sa pagbebenta ng mga ito. Taon 2002 na lamang nang kami ay pinayagang magbenta ng gatas sa PCC sa CLSU,” ani *Chairman*.

Taong 2002 nang pasimulang itatag ang Nueva Ecija Federation of Dairy Carabao Cooperatives (NEFEDCCO) na kung saan ay naging miyembro ang mga kooperatibang pinahiraman ng PCC ng mga gatasang kalabaw. Layunin ng samahan na tulungan ang mga miyembrong kooperatiba sa pagsasapamilihan ng kanilang mga aning gatas. Ang CAMPC ay isa sa naging miyembro nito.

PROFILE

CATALANACAN MULTI-PURPOSE COOPERATIVE

Catalanacan,
Science City of
Muñoz, Nueva Ecija

Taon ng pagkakatatag: March 19, 1991

Bilang ng mga unang miyembro: 44

Mga pangunahing serbisyo at pasilidad:

- Pagpoproseso at pagbebenta ng mga produktong gawa sa gatas ng kalabaw
- Pagpapahiram ng puhunang pinansyal at pang-agrikultura
- Trucking
- solar at flatbed drying
- rice milling
- palay trading
- vermicomposting

Taon nang magsimulang maging kabalik at ng PCC: 1999

Kabuuang kita: Php9,889,498.56 (2016)

30 hanggang 40 litrong gatas na kanyang nakukulekta noon araw-araw. Taong 2012 ay umabot sa 9,468.5 litrong gatas ang kanyang inani na may katumbas na kitang Php359,803. Ang kada litro ay nagkakahalaga noon ng Php38.

“Wala akong masabi kundi Wow! Malaki ang naitulong sa akin ng koop nguni’t mas malaki ang naging tulong ng PCC dahil binigyan kaming buong mag-anak ng mainam na kabuhayan. Hindi hirap kundi ginhawa ang naging sukli sa akin nito,” natutuwang kwento ni Callo.

Ang kanyang mga kinita ng maraming taon sa paggagatas ay naging daan upang mapaayos at mapaganda ang kanilang bahay, makabili ng mga sasakyan tulad ng kotse, *motor*, *handtractor*, *owner-type jeep*, mga *gadgets* at mapagpatapos ng pag-aaral ang kanyang apat na anak.

“Naging matagal man sa ibang miyembro bago makaranas ng ginhawa mula sa kalabaw hindi naman sila nawalan ng pag-asa dahil sa nakikita nilang magandang bunga nito sa iba nilang kasamahan. Pati mga anak at kapitbahay namin ay naengganyo na ring mag-alaga sa nakikita nilang pag-angat ng kalidad ng buhay ng mga miyembro,” dagdag ni Chairman.

Dahil sa pagsisikap ng mga opisyal at miyembro ng koop ay nakapagpatayo ito ng sariling *processing center* sa pangunguna ng naitalagang *Chairman* noon na si Callo. Ito ay naging posible sa pakikipagtulungan ng koop sa DA *technician* ng Science City of Muñoz na si Eufrocina F. Honorio. Naging hudyat ito upang magsimula nang magproseso ang koop ng sarili nilang produkto.

“Mga *chocomilk* ang dinadala namin sa mga eskwelahan at piling barangay ng Muñoz hanggang sa gumawa na rin kami ng iba pang produkto tulad ng espasol sa tulong ng Business Development and Commercialization Unit (BDCU) ng PCC. Nang ito ay maipasa namin base sa kanilang itinakdang kalidad ay nagsimula na rin kaming mag-*display* ng aming mga produkto sa

SUNDAN SA **SUSUNOD NA PAHINA**

Catalanacan Multi-Purpose Cooperative

“Taong 2003 nang kami ay magsimula nang magdala ng aning gatas sa NEFEDCCO at nagpatuloy ang pagdadala namin ng aning gatas hanggang taon 2013,” ani *Chairman De Gracia*.

Kung ang ibang miyembro ay nakaranas ng hirap, ginhawa naman agad ang ibinigay ng gatasang kalabaw na naipahiram kay Leoncio Callo, isa sa mga miyembro na naging matagumpay sa pag-aalaga ng gatasang kalabaw.

“Isa ako sa mapalad na

nakatanggap ng gatasang kalabaw dahil pagkaraan lamang ng anim na buwan ay naglandi na ang aking kalabaw at taong 2001 ay nanganak na nga ito at nakapagbigay agad ng gatas. At simula nga noo’y taun-taon na ito kung manganak na umabot sa 12 anak hanggang sa ito ay bawian ng buhay noong 2015,” saad ni Callo.

Mula sa isang gatasang kalabaw ay umabot sa 40 ang kanyang mga alaga noong 2013. Nakapagtala siya ng kitang Php1,500 mula sa

“ Ang sikreto ng tagumpay ay simple lamang. Sa sipag at tiyaga, pananalig sa Diyos at pagtutulongan ng pamilya ay matatamasa mo na ang kaginhawaan na inaasam mo kung kaya’t maraming salamat sa PCC dahil binigyan ninyo kami ng oportunidad na makamit ang lahat ng ito! ”

Leoncio Callo
Member/Former Chairman, CAMPC

Mga kwento ng tagumpay... MULA SA PAHINA 7

Milka Krem. Doon na nagsimulang dumami ang mga order sa amin mula sa 30 piraso ito ay naging 100 hanggang sa naging 200,” ani Callo.

Lalong lumawak ang kanilang pagsasapamilihan ng produkto nang sila ay mapiling maging tagapangasiwa ng Dairy Box Delicatessen *one stop shop* taong 2015 na pinagtibay ng isang kasunduan sa pagitan ng PCC at ng kooperatiba. Ito ay matatagpuan malapit sa Milka Krem *dairy outlet* sa Science City of Munoz, Nueva Ecija.

Tampok sa Dairy Box Delicatessen ang mga produktong pampasalubong at iba’t ibang *pastries* na gawa ng CAMPC at ng iba pang samahan ng mga magsasakang-maggagatas sa Nueva Ecija.

Naging tuluy-tuloy ang mga biyayang natanggap ng koop hindi lamang mula sa PCC kundi maging sa iba pang sangay ng gobyerno. Kasabay ng pagbubukas ng Dairy Box ay ang pagtanggap nila ng karagdagang *financial assistance* mula sa Department of Agrarian

Reform (DAR). Ang ayudang ito ay upang lubos na maisaayos ang kanilang *processing center* at maparehistro sa Food and Drug Administration (FDA) ang kanilang pwesto.

Base sa kanilang naitalang rekord, mula taong 2010 hanggang 2016 ay umaabot na sa 294,414.21 litrong gatas ang kanilang naisapamilihan at ito ay may katumbas na kitang Php9,889,498.56.

Nueva Ecija Federation of Dairy Carabao Cooperatives (NEFEDCCO)

“Sa gitna ng mga sunud-sunod na pagsubok sa samahan, nanatili ang positibo naming pananaw para sa pederasyon,” pahayag ni Gerardo F. Santos, pinuno ng Nueva Ecija Federation of Dairy Carabao Cooperatives (NEFEDCCO).

Kabilang sa mga produktong kanilang pinoproseso ay iba’t ibang *flavor* ng *pastillas de leche*, *fresh milk*, *kesong puti*, *paneer cheese*, *flavored milk drink* tulad ng *strawberry milk*, *green milk* at *choco*

milk at iba’t ibang *flavor* ng *yogurt drink*. Ang kanilang produkto ay pinangalanan na *Cremeria Ecijana*.

Ayon kay *Chairman Santos* naging posible ang lahat ng ito dahil na rin sa malaking tulong na naibahagi ng PCC upang maitatag ang samahan.

“Noon nagsisimula pa lamang ang samahan, naging malaking instrumento ang PCC upang mabuo ito. Sa pakikipagtulungan sa iba’t ibang ahensya tulad ng DTI, DAR, Korean International Cooperation Agency (KOICA) at ng lokal na pamahalaan ng Talavera ay nagkaroon ng sariling *processing center, products outlet* at kumpletong kagamitan sa pagpoproseso ang NEFEDCCO. Taong 2003 nang ito ay maitatag,” saad ni Santos.

Mula nang ito ay maitatag ay nagtuluy-tuloy na ang pederasyon sa pag-aangkat ng aning gatas mula sa kanilang mga miyembro. Naging pangunahin nilang bagsakan ng produkto ang Bulacan at hindi nagtagal ay nagdadala na rin sila ng

kanilang mga produkto sa Batangas, Bulacan, Pangasinan, Cagayan, Makati at Quezon City.

Nguni't hindi naging madali ang lahat para sa NEFEDCCO dahil sa mga pagsubok na kanilang pinagdaanan.

"May kakulangan noon sa imbakan ng gatas ang samahan kung kaya't dumating sa punto na hindi na kayang iimbak ng NEFEDCCO ang mga nakukulektang gatas mula sa mga kasapi. Pero salamat at tumulong agad ang PCC na i-absorb ang surplus namin sa gatas," dagdag ni Santos.

Naging aktibo rin na *supplier* ng gatas ang pederasyon para sa *feeding program* na pinangunahan ng National Dairy Authority sa pakikipagtulungan ng LGU, Department of Social Welfare and Development (DSWD) at Department of Education (DepED) mula taong 2002 hanggang 2007. Umabot sa 18,751 na *malnourished* na mga bata ang nakabenepisyo mula rito.

Nasundan muli ang *milk feeding program* sa tatlong distrito ng Quezon City ng taong 2014-2015 na nakapagbigay ng magandang kita para sa samahan.

Sa kasalukuyan ay may 11 *primary cooperatives* ang nagdadala o inaangkatang ng gatas ng samahan. Ito ay ang Casile Dairy Cooperative, Pulong Buli Primary Multi-Purpose Cooperative Inc., San Vicente Dairy Cooperative, Nag-iisang Masikap PMPC, Buklod Producers Cooperative, Makabagong Kooperatiba ng Bantug PMPC, Bagong Pag-Asa sa Bagong Talavera PMPC, Aglipay Producers Cooperative, Kapitbahayan sa A. Mabini Producers Cooperative, Riverdale/Joson Farm at Pamayanang Umuunlad na Lakas Ani (PUNLA) PMPC.

Noong Pebrero 2017 ay isa ang NEFEDCCO sa napiling pagkalooban ng kagamitan sa ilalim ng proyektong "Building Capacity and Strengthening Partnership for Carabao Development Program (CDP)" ng *Component 3* ng proyektong isinasagawa ng Southeast Asian Regional Center

PROFILE

NUEVA ECIIJA FEDERATION OF DAIRY CARABAO COOPERATIVES (NEFEDCCO)

San Ricardo,
Talavera, Nueva Ecija

Taon ng pagkakatatag: 2002

Bilang ng mga unang miyembro:
9 *primary cooperatives*

Mga pangunahing serbisyo at pasilidad:

- Pagpoproseso at pagbebenta ng mga produktong gawa sa gatas ng kalabaw

Taon nang magsimulang maging kabalikat ng PCC: 2002

Kabuuang kita: Php4.5 milyon (2017)

for Graduate Study and Research in Agriculture (SEARCA) na pinondohan ng PCC.

Sila ay nabigyan ng isang *stainless milk cooling tank* na may kapasidad na maglaman ng 500 litrong gatas. Sa pamamagitan nito ay mas may kakayahan nang makapag-imbak ng aning gatas mula sa mga *primary cooperatives* ang NEFEDCCO.

Base sa kanilang tala, umabot

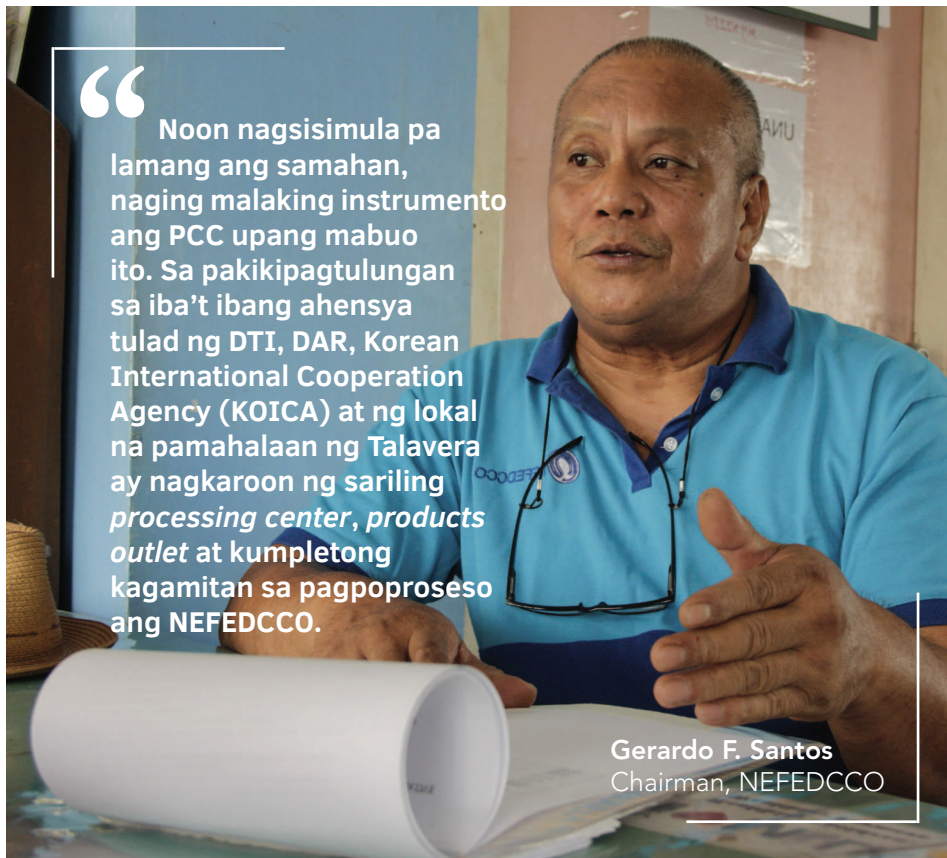
sa 49,000 litrong gatas ang kanilang naproseso at ito ay nakapagbigay sa samahan ng kabuuang kita na Php4.5 milyon noong taong 2017.

Bohol Dairy Cooperative

"Hindi mabibilang ang mga biyayang nakamit na namin mula sa gatas ng kalabaw."

Ito ang masayang ibinahagi

SUNDAN SA **SUSUNOD NA PAHINA**

“ Noon nagsisimula pa lamang ang samahan, naging malaking instrumento ang PCC upang mabuo ito. Sa pakikipagtulungan sa iba’t ibang ahensya tulad ng DTI, DAR, Korean International Cooperation Agency (KOICA) at ng lokal na pamahalaan ng Talavera ay nagkaroon ng sariling *processing center, products outlet* at kumpletong kagamitan sa pagpoproseso ang NEFEDCCO.

Gerardo F. Santos
Chairman, NEFEDCCO

ng mga opisyal ng Bohol Dairy Producers Association (BODPA) patungkol sa kanilang kabuhayang salig sa pagkakalabaw.

Taong 1998 ay naitatag ang isang maliit na kooperatiba na tinawag na Ubay Dairy Multi-Purpose Cooperative (UDAMCO). Sila ang mga unang nakatanggap ng Bulgarian *Murrah buffalo* mula sa PCC sa Ubay Stock Farm (PCC sa USF). Nasundan pa ito ng isang bagong kooperatiba, ang Mabini Dairy Multi-Purpose Cooperative (MADAMCO).

Pinasimulan ng PCC sa USF ang pagsasanay sa mga miyembro ng samahang nabanggit ukol sa pagpoproseso ng mga produktong gawa sa gatas ng kalabaw, tamang pamamahala sa kanilang pondo at kung paano pamunuan at patatagin ang kanilang samahan.

Dahil sa ipinakitang magandang potensyal na kumita mula sa gatas, nahikayat ang mga miyembro na magproseso ng gatas ng kalabaw sa mga produktong tulad ng

chocomilk, pasteurized milk, milk bars, at pastillas de leche.

Upang mas lalong tutukan ang pagsasapamilihan ng mga produktong ito, pinag-isa na lamang ang dalawang grupo kabilang ang Ubay Carabao Raisers Association, at ito ay tinawag na Ubay Federation of Carabao Raisers and Related Associations (UFECARRA).

Nguni’t dumating sa panahong mas nangibabaw ang pagbebenta ng ibang produkto tulad ng aning gulay ng ibang miyembro ng pederasyon noong 2013 kung kaya’t unti-unting tumamlay ang mga opisyal nito.

Dahil dito ay napagdesisyon ng mga aktibong miyembro na magorganisa ng panibangong samahan na limitado sa mga miyembrong maggagatas at tututok lamang sa mga produktong gawa sa gatas ng kalabaw. Taong 2014 ay nabuo ang isang bagong samahan na tinawag ngang BoDPA. Kabilang sa mga naging miyembro nito ay mula sa mga bayan ng Ubay, Mabini,

Alicia, San Miguel, at Dagohoy. Nagsimulang magproseso ang samahan nang sumunod na taon sa tulong na rin ng PCC sa USF.

“Dahil wala pa kaming sariling *processing center*, nagsimula kaming magbayad ng Php7 kada litro para sa *toll processing fee* ng PCC sa USF upang maproseso ang aming gatas at magawang produkto tulad ng *chocolate milk, flavored buffalo’s milk, ice cream, torta, yema, cheese at yogurt,*” ani Shirley Molina, *General Manager* ng BoDPA.

Pagkaraan ng isang taon ay nakapagtala ang samahan ng kabuuang kita na Php6,048,057.84 mula sa kanilang mga naibentang produkto. Nagsimula rin itong magbahagi ng *patronage refund* at *interest* sa *share capital* ng kanilang mga miyembro.

Ang kitang ito ay umangat pa nang mga sumunod na taon at noong taong 2017 ay umabot sa Php15,646,549.17 ang kanilang kabuuang kita na may netong kita na Php973,013.17 o 6.64% *return on investment*.

Taong 2016 ay napagdesisyon na irehistro ang BoDPA sa Cooperative Development Authority (CDA) sa panibago nitong pangalan, ang Bohol Dairy Cooperative (BODACO) upang mas maging madali sa kanila na makakuha ng karagdagang pinansiyal na tulong mula sa Philippine Rural Development Project (PRDP) na aabot sa mahigit na siyam na milyong piso.

Kasabay ng pag-apruba ng CDA sa kanilang samahan bilang BODACO ay ang paggawad naman sa kanila ng PRDP ng karagdagang pondo noong 2017.

“Malaki ang pasasalamat namin na napili kami ng PRDP upang pagkalooban ng pinansiyal na tulong. Sa pamamagitan ng pondong ito, mabibili na namin ang mga pangunahing suplay na kailangan sa pagpoproseso ng aming mga produkto bukod pa sa siguradong bayad na matatanggap na ngayon ng mga miyembro sa mga aning gatas na inaangkat namin mula sa kanila. Makakabili na rin

PROFILE

BOHOL DAIRY COOPERATIVE

Brgy. Lomangog,
Ubay, Bohol

Taon ng pagkakatatag: 1998

Bilang ng mga unang miyembro:

Mga pangunahing serbisyo at pasilidad:

- Pagpoproseso at pagbebenta ng mga produktong gawa sa gatas ng kalabaw
- Pagpapahiram ng puhunang pinansyal at pang-agrikultura

Taon nang magsimulang maging kabalikat ng PCC: 1998

Kabuuang kita: Php15,646,549.17 (2017)

BODACO Dairy Products

Bohol Dairy Cooperative

kami ng karagdagang kagamitan tulad ng *chiller* o *refrigerated van* para mas maging malayo pa ang marating ng aming mga produkto," dagdag ni Molina.

Bukod sa kanilang natanggap na karagdagang pondo ay nabigyan rin ng panibagong oportunidad ang BODACO na mas mapalawak pa ang pagsasapamilihan nila ng kanilang mga produkto.

Napili rin ng PCC ang BODACO na maging tagapangasiwa ng

pangalawa at pangatlong Dairy Box outlet sa Bohol na matatagpuan sa Brgy. Tamboan, Carmen at sa Island City Mall sa Tagbilaran City.

Sa kasalukuyan ay umaabot na sa mahigit 500 ang miyembro ng BoDPA na pawang magsasaka-maggagatas mula sa 26 na mga *cluster member* o asosasyon nito. Nasa 262 naman ang bilang ng magsasaka-maggagatas na nakulektahan ng 118,940.80 litrong gatas noong taong 2017.

Ang pagtitiyaga, samasamang pagsisikap na maitaguyod ang nabuong mga kooperatiba at pagpapanatili ng bukas at magandang relasyon sa pagitan ng PCC ang naging susi upang patuloy na matamasa ng mga samahan ito ang pag-angat sa buhay sa larangan ng paggagatasan. Ang kanilang mga kwento ang nagsisilbing buhay na patotoo na kaya nilang maabot ang tagumpay dahil sa gatasang kalabaw.

Dalawang haligi ng kooperatiba sa pagkakalabawan mula pa noon

NI MA. CECILIA IRANG

Sa isang samahan, malaki man ito o maliit, mahalaga ang bahaging ginagampanan ng tagapanguna o pinuno para sa pagtatatag nito.

Sa kanilang pamumuno nakasalalay kung paano masusustinihan ang paglago ng samahan at matitiyak ang patuloy na aktibong pakikilahok at kaukulang nakaatang na mga pananagutan ng mga kasapi nito.

Sa industriya ng paggagatasan, may mga ilang samahan o kooperatiba na sa mahabang panahon ay nananatiling matibay at matatag. Tulad halimbawa ng mga kooperatibang nabuo sa pangunguna ng mga lider na sina Primo Natividad ng Pulong Buli Primary Multi-Purpose Cooperative Inc. (PBPMPCI) at Anthony Alonzo ng Brotherskeepers Multi-Purpose Cooperative (BMPC). Mula noon, hanggang ngayon, sila at ang kanilang kooperatiba ay nakatindig pa at patuloy pang sumusulong sa pag-unlad.

Di mapasusubalian na sila ay mga lider na nais makatulong sa mga kapwa magsasaka kaya't naglakas-loob na mangunang bumuo ng kooperatiba at sumali sa programang pagkakalabawan na itinatangayod ng Philippine Carabao Center (PCC).

Si Ka Primo

Tapat at lantad kung maghayag ng kanyang opinyon at saloobin.

Ito si Primo Natividad, mas kilala bilang "Ka Primo", na ngayo'y 66 na taon na. Siya ang tagapamuno ng Pulong Buli Primary Multi-Purpose Cooperative Inc. (PBPMPCI) na nakabase sa brgy. Pulong Buli ng Sto. Domingo, Nueva Ecija.

Taong 1991 nang maitatag ang PBPMPCI. Buong pagkakaisang

hinirang si Ka Primo bilang *chairman* ng grupo na noo'y 27 ang miyembro.

Ayon sa kanya, isa lang ang nasa isip niya noong mga panahong naitatag ang kooperatiba at iyon ay "kung paano mapaaangat ang buhay ng mga magsasaka na miyembro ng kooperatiba".

Ang una nilang naging operasyon ay *crop production* at iba't ibang programa sa pagpapautang tulad ng *provident, educational, at emergency loan*.

Taong 1999 nang mapahiraman ng 50 *Bulgarian Murrah* at dalawang bulugan ang kanilang kooperatiba. Naghahanap noon ang PCC ng mga *recipients* at dahil sila lamang ang natitirang matatag na kooperatiba sa kanilang bayan, inirekomenda sila ng kanilang munisipyo.

Sa kasalukuyan, ang PBPMPCI ay may 98 aktibong miyembro at panlima sa mayroong

pinakamaraming gatasang kalabaw sa 47 kooperatiba sa paggagatas sa buong National Impact Zone (probinsya ng Nueva Ecija).

Mula sa 50 ay naparami ang mga gatasang kalabaw sa 144 na nasa pangangalaga ng mga kasapi. Dalawampu't anim sa mga ito ang kasalukuyang ginagatasan na umaabot sa 147 litro ng gatas ang nakokolekta araw-araw. Kanilang ipinagbibili ang aning gatas sa Nueva Ecija Federation of Dairy Carabao Cooperatives (NEFEDCCO).

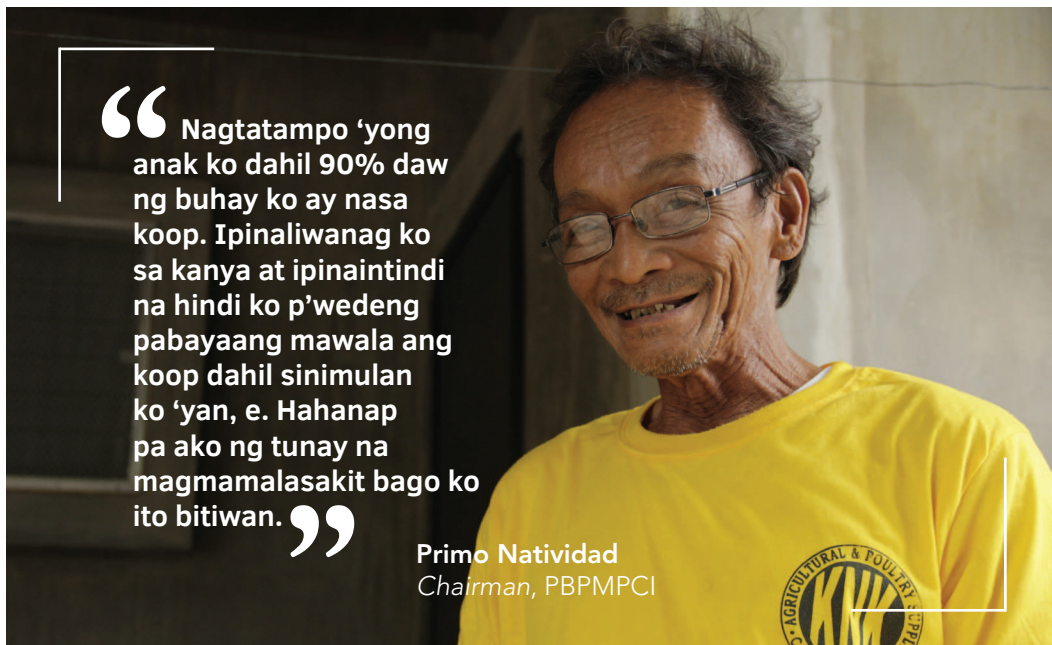
Noong 2017, nagtala ang koop ng 32,877.39 litro ng inaning gatas na nagkakahalaga ng Php1,695,636.35.

Bilang isang lider, mahalaga kay Ka Primo ang katapatan ng namumuno at mga pinamumunuan nito.

"Kapag hindi ka matapat, lalong hindi mo maaasahan na magiging

“ Nagtatampo ‘yong anak ko dahil 90% daw ng buhay ko ay nasa koop. Ipinaliwanag ko sa kanya at ipinaintindi na hindi ko p’wedeng pabayaang mawala ang koop dahil sinimulan ko ‘yan, e. Hahanap pa ako ng tunay na magmamalasakit bago ko ito bitiwang. ”

Primo Natividad
Chairman, PBPMPCI

matapat 'yong miyembro mo sa'yo. 'Yong miyembro naman na nagbabalak ng hindi maganda para masira ang koop dapat kausapin at pagsabihan mo," ani Ka Primo.

Dagdag pa niya: "May mga anay sa samahan. 'Yon ang binabantayan ko. Kung hindi ko ginagawa 'yon, marahil ay matagal nang wala ang koop na ito."

Dahil nga sa pagiging masigasig at disiplinadong lider ni Ka Primo ay nabigyan siya ng "leadership award" ng PCC.

Maliban dito, ang kanilang kooperatiba, ay pinagkalooban ng mga kagamitan, makinarya at proyekto ng iba't ibang ahensiya ng gobyerno upang maging tulong sa paglago pa ng kooperatiba.

"Maraming offer na mga proyekto ang DA. Tinatanggihan ko na 'yong iba kasi ayoko naman na tanggap ka nang tanggap 'di mo naman kayang ituloy at patakbuhin. Kaya tina-timing ko lang, pinag-aaralan ko rin kasi kung kaya ba ng mga miyembro na itaguyod ito," paliwanag niya.

Ibinahagi rin ni Ka Primo na naranasan niyang magkaroon ng kaunting tampo sa kanya ang pamilya niya dahil sa pagiging "hands-on" niya sa kooperatiba.

Ayon sa kanya, malaki rin ang naging pakinabang ng mga programa ng kooperatiba na ipinanukala niyang ilunsad partikular na ang *educational loan program* sa mga anak ng mga miyembro at maging sa kanyang mga anak. Aniya, marami sa mga anak ng mga miyembro ang nakapagtapos na ng pag-aaral kabilang ang kanyang dalawang anak dahil sa programang ito ng kanilang koop.

Dahil sa maayos na pamamalakad at pagkakaroon ng disiplina ng bawa't miyembro, ang PBPMPCI ay nananatiling isang matatag na samahan ng mga magsasakang-maggagatas.

Si ka Anthony

Dala ang hangaring makatulong sa mas nakararami, sinimulan ni Anthony Alonzo na buuin ang Brotherskeepers Multi-Purpose Cooperative (BMPC) na

matatagpuan sa brgy. Malasin, San Jose City, Nueva Ecija. Ang naging operasyon nito ay *financing* at pagkakalabawan.

Karamihan sa mga naging miyembro nito ay mga kasamahan niya sa simbahan, empleyado, at mga *good customers* ng kanyang sariling *appliance center business*.

"Mula noong mabago ako ng Panginoon, ang naging nasa isip ko na lang ay kung paano mapalalawak ang mapagkakakitaan para marami akong matulungan," ani Ka Anthony, ngayo'y 71 na.

Nagsimula sa 25 miyembro, ang BMPC ay may 1,000 miyembro ngayon sa buong Nueva Ecija. Ngunit aminado rin si Ka Anthony na hindi lahat ng mga miyembro ay nahikayat na sumuong sa pagkakalabawan.

Isa ang BMPC sa nabiyayaan ng 25 gatasang kalabaw ng PCC.

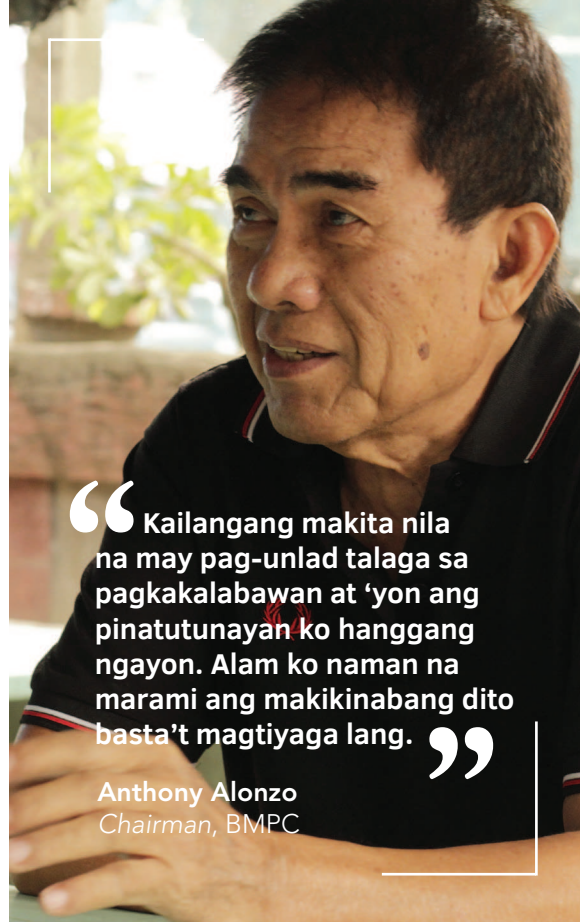
Nagsimula sa tatlong kalabaw lamang, ngayon ay umabot na sa 30 ang inaalagaang kalabaw ni Ka Anthony. Sa bilang na ito, lima ang ginagatasan, apat ang buntis, at pito ang palahian.

"Bumibili ako ng paisa-isa. Kung ipagbibili namin 'yong lalaki, papalitan agad ng babae kasi ang programa ko d'yan ay ang produksyon ng gatas," aniya.

Nakakukuha sila ng 18-20 litro ng gatas araw-araw na ipinagbibili naman nila sa Eastern Primary Multi-Purpose Cooperative, isang kooperatiba rin ng mga maggagatas na inaasistehan ng PCC.

"Siguro pagkalipas ng dalawang taon, isa na rin 'yong mga inaalagaan ko sa maraming magbigay ng gatas dahil 'yong sa iba ay matatanda na," ani Ka Anthony. "Wala silang *next generation*, 'di katulad nang sa 'kin na inihahanda ko talaga ang pagpapalit sa mga humina na. Kapag nanganak 'yong apat kong buntis, mayroong mga nakasunod na manganganak ulit na pinapalaki namin," dagdag niya.

Ayon kay Ka Anthony, plano pa niyang paramihin ang mga inaalagaang kalabaw para kung halimbawang wala pang stock

“Kailangang makita nila na may pag-unlad talaga sa pagkakalabawan at 'yon ang pinatutunayan ko hanggang ngayon. Alam ko naman na marami ang makikinabang dito basta't magtiyaga lang.”

Anthony Alonzo
Chairman, BMPC

ng kalabaw ang PCC ay siya ang magpapahiram sa miyembro nila na nais mag-alaga ng kalabaw o gustong madagdagan ang inaalagaang kalabaw.

"May seminar kami sa PCC na dinaluhan. Ang sabi nila maganda ang kinabukasan dito. Ang kailangan lang ay paghandaan, palakihin, at paramihin namin ang kawan. Sinusunod ko lang 'yon kasi tama naman sila, e. Awa ng Diyos, maganda naman ang *farm operation* namin para marami rin akong matulungan," aniya.

May apat siyang tauhan sa pag-aalaga ng kalabaw at pagtatanim na natutulungan din niya sa iba't ibang paraan.

"Maliban sa sinusuwelduhan ko sila, may karagdang tulong sa kanila kapag umaani ang aming *fish pond*. May porsiyento din sila kapag umani naman sa gulayan. Hindi na nila problema ang pagkain," wika niya.

Si Ka Primo... si Ka Anthony... Dalawa silang matitibay na haligi mula noon hanggang ngayon. At, puspos pa sila ng pag-asa na magbubunga pa ng marami ang kanilang pagsisikap sa pagkakalabawan para sa kapakinabangan din ng iba.

Mga muhon ng

PCC

sa nilakarang

25

t a o n

NI MERVALYN TOMAS

Salin sa Filipino ni Ma. Cecilia Irang

Ang ika-25 taong pagkakatatag ng Philippine Carabao Center bilang pangunahing institusyon ng pananaliksik at pag-unlad ay isa sa mga muhon ng tagumpay na ipinagmamalaki nito. Ganito kalayo ang narating ng ahensiya dahil sa matibay at nakatuong direksiyon nito, kabilang ang mga estratehiyang ipinatutupad ng mga kawani, kabalikat na mga ahensiya at mga indibidwal. Nguni't ang lahat ng mga ito ay hindi magiging posible kung hindi dahil sa pundasyong inilatag na ng mga “haligi” at “tagapanguna” sa pagpapaunlad ng industriya ng kalabaw bago pa man naitatag ang PCC noong 1992 at kalakip ang mga unang taon ng pagkakabuo nito.

Ito ang mga taon ng pagsibol ng Philippine Carabao Center. Nagsimula ang operasyon nito noong 1993, matapos na lagdaan ang Republic Act 7307 o Philippine Carabao Act of 1992 noong Marso 27, 1992, at matapos ilunsad ng noo'y Presidente Fidel V. Ramos ang *National Carabao Development Program* sa sumunod na taon.

Noong una ay may anim na sangay na panrehiyon ang PCC sa buong bansa hanggang sa madagdagan ito ng pito pang sangay noong 1994.

Sa mga panahong ito, nag-angat din ang PCC ng 220 *American Murrah Buffaloes* at 403 *Bulgarian Murrah Buffaloes*. Nakapagprodyus ng mga ‘test-tube’ na bulo mula sa *in vitro fertilized/in vitro matured* na *embryo* at naitindig din ang national headquarters and gene pool facilities sa Nueva Ecija.

Ang iba pang mga aktibidades na naganap sa mga taong ito ay ang pagiging host ng PCC sa 2nd Asian Buffalo Congress at paglunsad ng *Carabao-based Enterprise Development (CBED) Program*.

199

INSTITU
CARAB
AND E
DEVEL

Sa pa
ng paglulu
Presidente

Ang i
1,078 *Bulg*
ng *research*
at Japan sa
isang proy
baka; pag
sa kalabaw
pagdadala
at ito ay in
at sa kalap

Sa pa
produced-
Presidente

PAGSUN
INTER
QUALI

Pags
Standardiz
na pagsus

Ang i
ang kamba
ang PCC s
ang PCC n
proyekton
Herd Build
librong “C
gawaing p
pagkakata

Sa mg
Internation

2008-2012

RASYONALISASYON NG MAGNANAP ENTERPRISE DEVELOPMENT

Pinanahong ito naitatag ang CBED sa pamamagitan ng ikalawang yugto
inilunsad ng *Carabao Development Program* na pinangunahan ng noo'y
Department Secretary Joseph E. Estrada.

Iba pang mga muhon ng PCC sa mga taong ito ay ang pag-angkat ng
Italian Murrah Buffaloes; *groundbreaking ceremony* at pagpapasinaya
ng *research and training facilities* ng PCC; pagpirma ng gobyerno ng Pilipinas
sa “Water Buffalo and Beef Cattle Improvement Project” (WBBCIP),
ang teknong naglalalayon na pagbutihin ang *productivity* ng kalabaw at
ang pagkakaroon ng *satellite laboratory* para sa *reproductive biotechniques*
sa pasilidad ng Frigorifico Allana Limited sa Aurangabad, India,
at ang sa Pilipinas ng *vitrified IVM/IVF-derived* na embryo na nabuo sa India
na ilipat sa mga BMB na babaeng kalabaw sa national gene pool ng PCC
na itinatag sa barangay.

Pinanahong ding ito ipinanganak ang unang bulo na nabuo mula sa *in-vitro*
vitrified-warmed embryo. Kasabay nito ang ika-55 kaarawan ng dating
Department Secretary Gloria M. Arroyo kaya't pinangalanan itong “Glory”.

PAGTATALAGA BILANG PANGUNAHING INSTITUSYON SA LIVESTOCK R&D

2008-2012

Sa mga taong ito nagsimula ang PCC na manguna sa *biotechnology R&D*
sa iba pang mga klase ng *livestock* bilang resulta ng karagdagang mandato nito
mula sa DA.

Ang iba pang mga muhon ng ahensiya sa mga taong ito ay: mas lumawak at
tumatag ang pagtutulungan ng PCC at KOICA; *infusion ng genetic materials* para
sa gatasang kalabaw; inilunsad ang International Buffalo Knowledge Resource
Services (IBKRS) website; pagiging miyembro ng PCC sa International Buffalo
Consortium; nagbigay ang PCC ng “international study program on livestock”
sa ilalim ng JICA-TCTP; inagurasyon ng “Central Milk Collecting and Processing
Facility”; binuksan sa publiko ang “Milka Krem”; isinagawa ng JICA at PCC ang
Third Country Training Program para sa Myanmar; nagsilbing *host* sa 9th ARBS
Conference; at inagurasyon ng mga bagong pasilidad ng PCC. Taong 2008
din nang kinilala ang PCC bilang “Most Outstanding Research Institution” at
ginawaran ng “Tanglaw Award” ng PCAARRD.

ISO 9001:2000 NATIONAL CERTIFICATION STANDARDS

2003-2007

Desertipika ng PCC sa ilalim ng International Organization of
Standardization (ISO) 9001:2000. Ang ahensiya ay pumasa sa kabila ng mahigpit
na uri na isinagawa ng SGS (Societe' Generale Surveillance) Philippines.

Iba pang mga muhon ng ahensiya sa mga taong ito ay: ipinanganak
ang unang bulo mula sa mga *embryo* na *in vitro-fertilized*; nagsilbing *host*
sa 7th World Buffalo Congress; binigyan ng Bureau of Food and Drugs
ang *manufacturing license* para sa gatas at keso; ipinatupad ang mga
bagong “Expanding the Reach of AI Program for the Acceleration of Dairy
Production” at “Environmental Animal Health Management”; inilunsad ang
pagpapasinaya ng “Changing Lives...Beyond the Draft Carabao”; mas pinaigting ang mga
bagong pananaliksik lalo na sa larangan ng *reproductive biotechnology*; at
ang pagtatag ng PCC Molecular Genetics Laboratory (MGL).

Ang unang panahon ding ito sinimulan ng PCC ang pakikipagtulungan sa Korea
na ilipat sa National Cooperation Agency (KOICA).

RASYONALISASYON AT STRATEGIC SHIFT SA PAGSASAKATUPARAN NG PROGRAMA

2013-2017

Ito ang mga taon nang simulan ng PCC na isakatwiran at ilipat ang pokus
nito mula sa pagiging isang “R&D institution” sa pagiging “R&D agency”.
Ito'y alinsunod sa pagbabagong naging dulot ng *rationalization program* ng
Department of Agriculture.

Maliban sa pagtutuon ng adyenda nito sa pananaliksik noong 2014, sa taon
ding ito hinirang si Dr. Arnel del Barrio bilang bagong *Executive Director* ng PCC
pagkatapos magretiro ni Dr. Libertado C. Cruz na nagsilbi sa ahensiya sa loob ng
21 taon.

Sa mga taon ding ito nag-angat ang PCC ng *Italian Mediterranean*
Buffaloes; itinatag at pinasinayaan ang mga pasilidad na tulad ng *AI bull farms*,
semen laboratories at Livestock Innovations and Biotechnology Complex;
inilunsad ang *dairy buffalo multiplier farm module*, *milk supplementation*
program, *Dairy Box*, *Milka Krem outlet* sa Laguna; naghost at nagsagawa
ng National Carabao Conference, International Training on Reproductive
Biotechnology, National Knowledge Sharing Forum at International Conference
on CBED; pinangunahan ang Farmers Livestock School sa gatasang kalabaw, at
iba pa.

Kwento at Kwenta

ng isang

NAGKAKALABAWAN

NI MA. CECILIA IRANG

Ilustrasyon ni Jan Czarina Salas

Sa kanyang kuwenta, nakapagbenta na siya ng 87,407 litro ng gatas sa loob ng 12 taon na kung saan ang kabuuang halaga nito ay umabot sa mahigit na Php3 milyon.

Sa kanya namang kuwento, nagsimula lamang siya sa isang gatasang kalabaw hanggang sa naparami niya ito at umabot sa bilang na 33 noong 2013.

Ito ang buod ng paglalahad ni Leoncio Callo, 57, miyembro ng Catalanacan Multi-Purpose Cooperative (CAMPC) sa Science City of Muñoz, sa kanyang kuwento at kuwenta sa pagpapalaot niya sa programa sa pagkakatlabawan na isinusulong ng Philippine Carabao Center (PCC).

Aniya, mula sa kanyang kinita sa gatas ay nakapagpagawa siya ng bahay, nakapagpaaral ng apat na anak na tatlo sa mga ito ay nakatapos ng kani-kanilang mga kurso, nakapagpundar ng mga *gadgets*, *appliances*, lupa, at higit sa lahat ay nakaipon ng salapi sa banko.

Bukod sa gatas, nakapagbenta rin siya ng mga lalaking kalabaw na ginamit niya sa pagpupundar ng kotse, dalawang *tricycle*, dalawang

Dairy Delicatessen

“Noong ikinasal kaming mag-asawa, pinoproblema namin kung paano giginhawa ang buhay at makapagpapatapos ng pag-aaral ng aming mga anak. Ang naging sagot sa problema namin ay ang PCC at ang programa sa pagkakalabawan. Ang lahat ng ito ay biyaya ng Diyos, ginamit Niyang instrumento ang PCC, kalabaw, at kooperatiba sa pag-unlad ng aming buhay.”

Leoncio Callo
Member/Former Chairman, CAMPC

motorsiklo, isang *owner-type jeep* at konkretong kulungan ng mga alagang kalabaw.

Sa kanyang pagkukuwento, taong 1999 nang ang kanilang kooperatiba ay mapahiraman ng isang *module* na may 25 gatasang kalabaw. Isa siya sa nakakuha ng isang kalabaw na pinalad na mabuntis agad at magbigay ng gatas.

Sa unang panganganak ng kanyang si "Putol", umabot lang sa karaniwang ani na 3.5 litro sa isang araw ang nakakuha niya sa loob ng 10 buwan. Ngunit sa ikalawang panganganak, namangha siya't napuspos ng galak nang umabot sa 8.5 litro ang gatas na nakuha niya sa isang araw. Ang aning gatas ay ibinebenta niya noon sa PCC sa Central Luzon State University sa halagang Php28 kada litro.

Hindi pa roon natatapos ang pagpapakitang gilaspang ni "Putol" sa larangan ng paggagatasan. Sa

ikatlong panganganak nito noong 2004, umabot sa 11.5 litro araw-araw ang karaniwang dumaloy mula sa puklo nito.

"Nanlaki ang mata ko, nangiti pati tainga ko. Napa'wow' ako talaga. Sabi ko, ang laking pera nito," buong pagsasaya na sabi ni Ka Leoncio.

Ayon sa kanya, 12 ang naging anak ni "Putol" (tatlong babae, siyam na lalaki) bago ito pumanaw noong 2015 dahil sa katandaan.

Samantala, kagaya ni "Putol" ang mga anak niyang babae tulad ni "Putot" ay mabilis ding mabuntis at malakas magbigay ng gatas. Kung susumahin ay nasa 40 ang naging lahing kalabaw ni "Putol".

Hindi naman na idinetalye ni Ka Leoncio kung bakit "Putol" at "Putot" ang naging tawag niya sa kanyang dalawang paboritong mga alagang kalabaw.

Huwarang magsasaka

Dahil na rin sa maayos na pamamahala at kumpletong pagtatala ng datos ng kanyang mga alagang kalabaw, kinilala at pinarangalan ng PCC si Ka Leoncio bilang "Best Dairy Buffalo Farmer" sa ilalim ng "Semi-commercial Category" noong Marso 2013.

Taong 2014 nang muling maging *chairman* ng CAMPC si Ka Leoncio mula nang magbitiw siya sa puwesto noong 2005.

Sa taon ng kanyang panunungkulan ay naumpisahan ang iba't ibang negosyong salig sa kalabaw tulad ng *vermicomposting*, *milk processing* at *product development*. Sa sumunod na taon, nailunsad naman ang Dairy Box sa kanyang pangunguna at sa tulong na rin ng PCC. Ito ngayon ang nagsisilbing *dairy products' outlet* ng CAMPC.

Taong 2017 nang magbitiw siya sa pagiging *chairman*. Nguni't gaya ng inaasahan ang mga proyektong naiwan niya ay ipinagpatuloy ng kasalukuyang nanunungkulan, partikular na ang sa Dairy Box, na sa taong ito ay kumita ng mahigit isang milyong piso.

Susi ng pag-unlad

Ang kalabawan ni Ka Leoncio na pinangalanan niyang "LNC Farm" ay nakarehistro na sa Department of Trade and Industry. Nagsasanay na rin siya ng mga nais matuto at pumalaot sa paggagatas.

Noong 2016 ay nagkaroon siya ng return on investment (ROI) na 56.57% sa kita niya sa isang beses na paggagatas. Tumaas naman ang ROI niya sa 67.65% nang magsimula siyang mag *twice-a-day milking* noong 2017.

Sa kasalukuyan, 17 ang inaalagaang kalabaw ni Ka Leoncio. Anim sa mga ito ang ginagatasan habang tatlo ang kasalukuyang buntis. Nakakokolekta siya ng 37 litro ng gatas araw-araw na ipinagbibili niya sa halagang Php55 kada litro sa kanilang kooperatiba.

"Ang aming negosyo sa

pagkakalabaw ay ginawa naming *family business*. Lahat kaming magkakapamilya ay tulung-tulong na gumagawa. Magmula sa panganay hanggang sa bunso ay marunong magsuga at magbigay ng wastong pag-aalaga sa aming mga kalabaw," ani Ka Leoncio.

Ibinahagi niya ang ilan sa mga pinagbuti niyang gawain (*good practices*) sa pag-aalaga ng kalabaw. Aniya, malaki ang naging pakinabang ng ginawa niyang *swimming pool* ng kalabaw para mabilis mabuntis ang kanyang mga alaga.

"Bukod sa nalilinis 'yong kalabaw kapag inilulublob sa *swimming pool*, nakatutulong din ito sa mabilis nilang pagbubuntis. Kahit tag-araw kapag sila'y naglandi, ilublob lang sila pagkatapos ma-AI, naniniwala akong nakatutulong ito para agad mabuhay ang semilya sa kanilang sinapupunan," sabi niya.

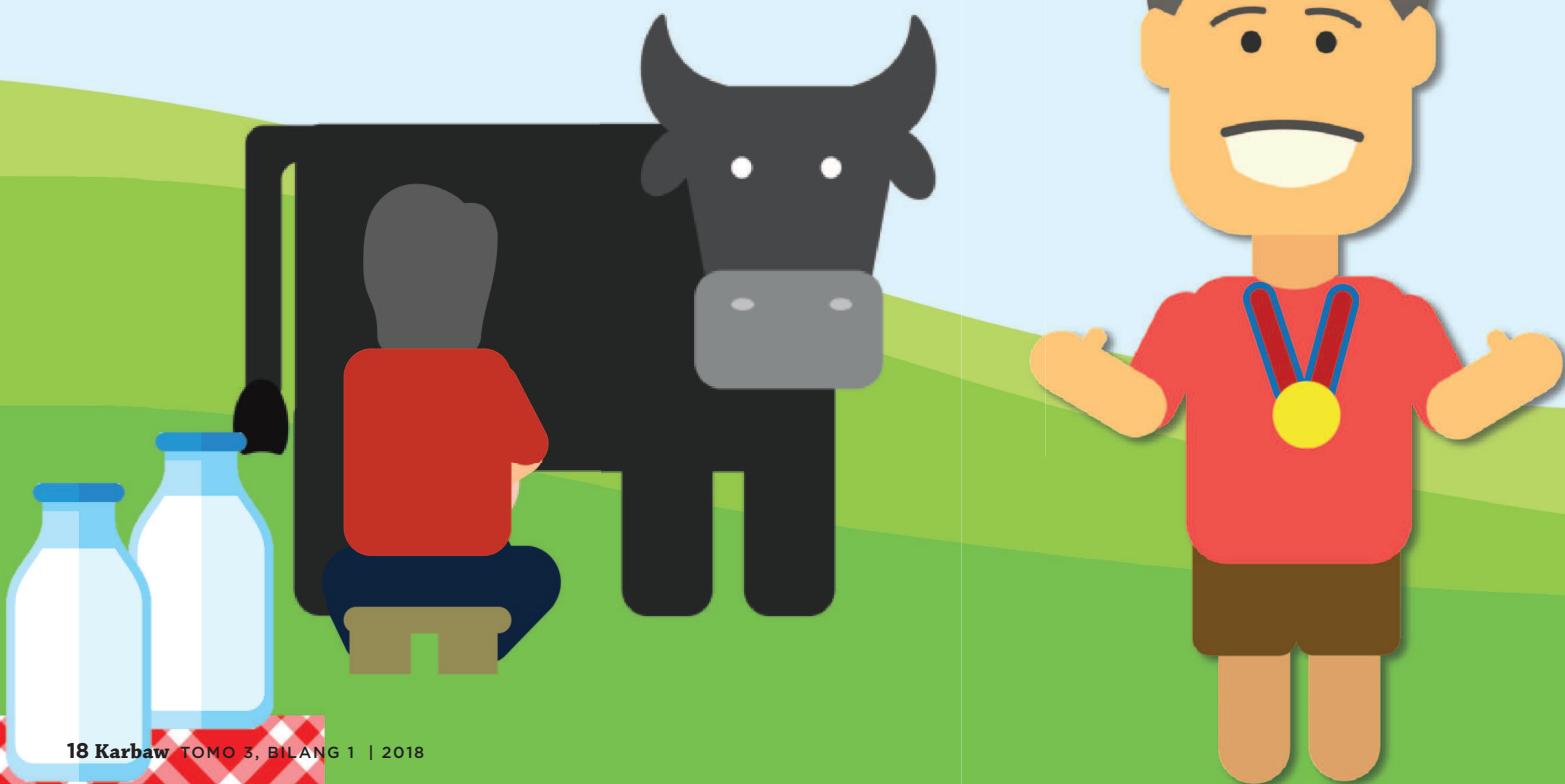
Dagdag pa niya, mahalaga rin ang wasto at kumpletong pagtatala ng mga datos ng kalabaw para mabantayan ang kanilang *performance* at malaman kung alin ang may problema.

"Para magtagumpay sa gawain,

una, dapat manalig at idulog natin lahat sa Panginoon. Pangalawa, mahalín natin ang mga alagang kalabaw at pag-aralan ang mga ugali nito. At panghuli, kailangan ang sipag at tiyaga at ganap na pagtutulungan ng pamilya," wika niya.

Sa ngayon, maliban sa pagiging abala niya sa kanyang kalabawan, malimit din siyang maanyayahan bilang tagapagsalita sa mga malalaking pagpupulong at *seminars*. Kamakailan lang ay naimbitahan siyang ibahagi ang kanyang "kuwento at kuwenta" sa National Carabao Conference sa Nueva Ecija at *festival* sa Bohol at *seminar* sa Pampanga.

Iyan si Ka Leoncio at ang kanyang kaiga-igayang "kuwento at kuwenta" sa pagkakalabawan. Hindi maikakaila, lantay siyang patunay na maituturing na tampok siyang hiyas sa mga pagbabahagi ng mga pagtatagumpay at pagtatamo ng biyaya sa ilalim ng programang isinusulong ng PCC.

ALAM N'YO BA?

NI CHRISSALYN MARCELO

Ang pinakamatandang bulugang kalabaw ngayon na may nalahiing maraming anak at kasalukuyang inaalaan ng Philippine Carabao Center (PCC) ay ang kalabaw na si Stan. Si Stan ay isang *Bulgarian Murrah Buffalo* na sa Pilipinas ipinanganak (*island-born*) noong Oktubre 22, 2001.

Kasalukuyan siyang *semen donor* sa PCC National Bull Farm sa Digdig, Carranglan, Nueva Ecija. Siya ay kinukunan ng semilya dalawang beses sa isang linggo para sa *national artificial insemination (AI) program* ng PCC.

Mula nang mapiling *semen donor* noong Setyembre 9, 2003, nasa 39 na ang naging anak ni Stan, ayon kay Dr. Ester B. Flores, *genetic improvement program coordinator* at *head* ng Animal Breeding and Genomics Section (ABGS) ng PCC.

Ayon pa sa kanya, ang nanay ni Stan ay si 2GP97103 (*island born* na rin sa Pilipinas) at ang ama naman nito ay si Mapel (*Murrah buffalo*) na kinukunan ng PCC ng semilya noong 1995 mula sa bansang Bulgaria at dinala sa Pilipinas upang gamitin sa pagpapalahi.

Mataas ang lahi ng kalabaw

na ito, ayon pa kay Dr. Flores. Ang produksiyon ng gatas ng nanay ni Stan ay umabot sa 2,382.6 kg sa loob ng 305 araw na *lactation period* o katumbas ng halos walong litro ng gatas na nakukuha kada araw.

Mula sa produksiyon na ito at sa ganda ng lahi ni Stan ay siguradong mataas ang lahi ng magiging anak niya.

Dahil mataas ang lahi ng kalabaw na si Stan ay napili ring maging *semen donor* ng PCC ang isa sa mga naging anak niya. Ang anak niyang ito ay si Jason na ipinanganak noong Pebrero 15, 2007 at naging *semen donor* sa PCC National Bull Farm mula noong Pebrero 13, 2009.

Sa kasalukuyan ay 39 na rin ang anak ni Jason katulad ng kanyang amang si Stan. Ang naitalang produksiyon ng gatas ng ina nito ay

3,038.8 kg sa loob ng 305 na araw samantalang ang mga naging anak naman niya ay nasa 2,382.6 kg sa loob ng 305 na araw.

Ang mga napipiling *semen donor* ng PCC katulad ni Stan at Jason ay ang top 2% ng pinakamagagaling na bulugang kalabaw sa bansa. Sa pamamagitan ng *selection and breeding* na ginagawa ng PCC sa pamamagitan ng ABGS nito ay tiyak ang pagdami at pagkakaroon ng populasyon ng magagandang lahi ng kalabaw sa bansa.

Bunsod ng kanilang mahalagang kontribusyon, nagkakaroon ng mga kalabaw na mas malalaki at mas marami ang produksiyon ng gatas na tuwirang nakatutulong upang mapataas ang lokal na produksiyon ng gatas at karne sa bansa at pagtaas ng kita ng mga magsasaka.

Department of Agriculture
PHILIPPINE CARABAO CENTER
CERTIFIED: ISO 9001 | ISO 14001 | OHSAS 18001

PCC National Headquarters and Gene Pool

Science City of Muñoz, Nueva Ecija

Telephone No.: (+63) (044) 456.0731 to 34 | (+63) (044) 456.0730

PCC Network of Centers

PCC at MMSU, Batac City, Ilocos Norte | Tel. No.: (+63) (077) 792.3187 Mobile: (+63) 927.965.5724 Email: pccmmsu@gmail.com

PCC at CSU, Tuguegarao City, Cagayan | Mobile: (+63) 916.101.1561 | (+63) 917.552.0259 Email: pccpiat07@yahoo.com

PCC at DMMMSU Rosario, La Union | Tel. No.: (+63) (072) 712.0118 Mobile: (+63) 908.864.9975/930.782.6038 Email: pccdmmmsu95@yahoo.com

PCC at CLSU, Science City of Muñoz, Nueva Ecija | Tel. No.: (+63) (044) 456.5238 to 39 Mobile: (+63) 917.867.5763 Email: pcc.clsu@yahoo.com

PCC at UPLB, Los Baños, Laguna | Tel. No.: (+63) (049) 536.2729/534.2009 Mobile: (+63) 908.811.2841 Email: pccuplb@gmail.com

PCC at VSU, Baybay City, Leyte | Tel. No.: (+63)(053) 563.7649 Email: pccvsu@gmail.com

PCC at WVSU, Calinog, Iloilo | Mobile: (+63) 999.991.6115/928.945.7760 Email: pccwvsu@yahoo.com

PCC at LCSF, La Granja, La Carlota City, Negros Occidental | Mobile: (+63) 947.893.4794/921.542.4379 Email: pccclcsf@yahoo.com

PCC at USF, Ubay, Bohol | Tel. No.: (+63) (038) 518.5598 Mobile: (+63) 919.962.0560 Email: pccusf.ubay@yahoo.com

PCC at MLPC, Kalawit, Zamboanga del Norte | Tel. No.: (+63) (065) 212.2636 Fax No.: (+63) (065) 311.4762 Mobile: (+63) 910.179.5905 | (+63) 908.812.8632 Email: pcc-mlpc09@yahoo.com

PCC at CMU, Maramag, Bukidnon | Mobile: (+63) 939.916.9719 Email: pccmusuan@yahoo.com

PCC at USM, Kabacan, North Cotabato | Telefax No.: (+63) (064) 572.2250 Mobile: (+63) 919.397.0872 /920.621.9722 Email: usm_pcc@yahoo.com

pcc-oed@mozcom.com

www.pcc.gov.ph

Philippine Carabao Center - Department of Agriculture

